

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 12 maj justerades.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2019/20:37 för torsdagen den 14 maj från trafikutskottet och
prot. 2019/20:52 för tisdagen den 19 maj från finansutskottet.

§ 3 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
EU-dokument
COM(2020) 445 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 24 juli*.

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Utbildningsutskottets utlåtande och betänkanden
2019/20:UbU20 Vitbok om artificiell intelligens
2019/20:UbU22 Komvux för stärkt kompetensförsörjning
2019/20:UbU18 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning 2019

Justitieutskottets betänkanden
2019/20:JuU21 Ett förenklat förfarande vid vissa beslut om hemlig avlyssning
2019/20:JuU33 Vapenfrågor

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2019/20:AU13 Utvidgad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden

§ 5 Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning

Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU16

Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning (prop. 2019/20:92)
föredrogs.

Anf. 1 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Under normala omständigheter skulle riksdagsledamoten Carina Ståhl Herrstedt, ansvarig för dessa frågor, ha stått här just nu, men med en reducerad riksdag har i stället jag fått äran att föredra detta.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 2.

Det är otroligt glädjande att äntligen få till stånd en ändring när det gäller sondmatning och hjälp med andning. Det har länge varit en angelägen fråga för oss sverigedemokrater.

Dagens debatt och förslag är definitivt ett steg i rätt riktning. Även om vi gärna hade sett en del i förslaget utformat på ett annorlunda sätt är vi positiva till helheten i förslaget.

Vi anser att personlig assistans och assistansersättning ska ges i samband med andning eller måltider i form av sondmatning samt skötsel av andningshjälpmedel eller rengöring av sondspruta. Sådana åtgärder ska inte omfattas av ett normalt föräldraansvar.

Sverigedemokraterna har länge lyft fram frågan om problematiken kring att låta föräldraansvaret bli alltför långtgående. Ett alltför tungt ansvar leder inte sällan till att föräldrar inte orkar med allt och tvingas till sjukskrivningar.

Detsamma ska gälla inom barnomsorg och skola. Tidigare har det ansetts att barnomsorgens och skolans ansvar för egenvård legat i linje med det tillsynsansvar som vårdnadshavarna har för sina barn. Det är lika svårt för personal inom daglig verksamhet som inom barnomsorg och skola att axla ansvaret för dessa relativt avancerade hälso- och sjukvårdsåtgärder. Undantaget från krav på särskilda skäl bör gälla även här. Därför hade vi hoppats att regeringen skulle föreslå samma lösning som inom barnomsorg och skola. Så blev det tyvärr inte, och det är bara att beklaga.

Fru talman! Regeringen vill däremot inte ändra på det faktum att man inte har rätt till assistans för hjälp med andning och måltider i form av sondmatning när den enskilde vistas i eller deltar i verksamhet som en annan huvudman ansvarar för. Tyvärr gör regeringen också bedömningen att det inte bör införas något undantag från kravet på särskilda skäl för assistansersättning när den enskilde vårdas på sjukhus under en kortare tid eller deltar i daglig verksamhet.

Om assistansersättning inte beviljas vid sjukhusvistelse kan det få förödande konsekvenser för den enskilde. Sjukhuspersonal har alltför ofta en hög arbetsbelastning och kan ha svårt att kunna hjälpa till vid till exempel måltider, toalettbesök, förflyttningar eller övriga tidskrävande behov som kan finnas. Det kan också bli förödande konsekvenser för arbetsgivaren, som kan tvingas säga upp assistenterna då ingen timersättning utgår, och den enskilde riskerar att stå utan personal efter en sjukhusperiod. Här behövs därför väl uppbyggda rutiner och samverkan.

Vid sjukhusvistelse för barn med assistansersättning hänvisar Försäkringskassan till föräldraansvaret. Därför beviljas ingen ersättning. Föräldrar som är anställda som assistenter till sina barn dubbelbestraffas då de heller inte får ta ut vab, alltså för vård av barn, under tiden barnen är inlagda på sjukhus. LSS-utredningen berörde tyvärr inte frågan, trots att de uppmärksammades på den.

Fru talman! I januari i år beslutade regeringen om kommittédirektivet *Stärkt rätt till personlig assistans för stöd vid egenvård, vid tillsyn samt för barn*. Sverigedemokraterna ställer sig positiva till utredningen och att en särskild utredare ska se över vissa frågor inom personlig assistans enligt LSS. Den personliga assistansen är en viktig del för att bidra till individens självständighet, vilket i sin tur är ett nationellt mål för funktionshinderspolitiken. Vi anser dock att utredningen borde ges ett tilläggsdirektiv som syftar till att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet. För oss är det viktigt att värna intentionerna med LSS och att hjälp ska ges utifrån behov, stora som små, helt i enlighet med förarbetena till LSS när rättighetslagen en gång infördes.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag säga att långsiktiga och hållbara lösningar är ett måste för personer i behov av assistans, för alla närstående och för assistenter. Långsiktiga och hållbara ekonomiska lösningar måste också till för assistansbolagens överlevnad.

Anf. 2 MAJ KARLSSON (V):

Fru talman! Då var det dags igen att samlas i denna kammare för att debattera LSS och den personliga assistansen – för vilken gång i ordningen vet jag inte, men jag vet att tillfällena har varit många men att framstegen har varit minst sagt modesta.

Jag vet inte hur det känns för er, men för egen del måste jag säga att det känns i magen när jag konstaterar faktum att vi i dag ska debattera huruvida äta och andas ska ses som grundläggande behov. Jag får ont i magen därför att det säger allt om hur funktionshinderspolitiken sett ut de senaste åren.

Den debatt vi har i dag kan ändå ses som positiv i den meningen att det nu finns ett förslag om att behovet av hjälp att andas och äta ska ge rätt till assistans, men kanske framför allt för att vi nu ser att regeringen kan ändra lagen om de vill – något som man tidigare har förhållit sig ytterst tveksam till.

Låt oss ta det från början för att förklara det som för de flesta kan vara ganska knepigt att förstå, kanske inte för oss som sitter här i kammaren i dag men för alla andra som inte är drabbade eller berörda, de som kanske inte förstått att detta även handlar om dem.

År 1994 började vi i Sverige betrakta människor med normbrytande funktionalitet som faktiska människor som har förmåga att ta hand om sig själva och fatta egna beslut och därför ska ha rätten till ett självbestämt liv. I stället för att människor skulle ses som en svag grupp av sjuka som mest var en belastning skulle de nu i stället garanteras att leva ett liv som andra, som aktiva medborgare i en demokrati, genom personlig assistans. Det var en fantastisk överenskommelse mellan alla medborgare om att ingen av oss ska förlora rätten till oss själva eller samhället för att vår kropp bryter mot en norm.

Ungefär tio år efter LSS-reformens införande började något hända. Sakta men säkert började lagstiftningen attackeras. Den är nämligen för dyr. Plötsligt framstår allt som har att göra med personlig assistans och funktionsnedsättning som likställt med fusk och kriminalitet – en ypperlig och extremt effektiv metod att genom smutskastning skadeskjuta förtroendet för en reform så att man sedan sakta men säkert kan montera ned den.

Attacken kom, som alltid, smygande. Men för cirka fem år sedan var den utvecklad till ett regelrätt krig. I princip ingen blir i dag beviljad assistans. Antalet timmar för dem som berättigas till assistans har minskat dramatiskt. Processen som föranleder ett ganska troligt avslag är minst sagt kränkande – en riktig skräckupplevelse för den som drabbas.

Som jag har påpekat säkert hundra gånger tidigare har detta fått så brutala konsekvenser för enskilda individer att det knappt går att förstå. Människor är inlåsta i sina hem och kan inte arbeta, gå i skolan, ta hand om sin familj, umgås med vänner eller delta i fritidsaktiviteter. Människor har helt förlorat rätten att få tillgång till sitt liv så som vi en gång har utlovat.

Nu hör jag att människor till och med tar sina liv. Det går inte för människor som en gång haft vissa rättigheter att fortsätta sina liv när dessa rättigheter över en natt går förlorade. Detta är inget annat än en skandal.

Fru talman! Det bakomliggande motivet har utan tvekan varit kostnader, men det är framför allt tolkningen av domar som har varit den främsta orsaken till detta haveri. Från 2009 skulle människors behov inte längre bedömas som en helhet utan om behovet var integritetsnära eller inte, det vill säga från att se till människans hela behov till ett tidtagarur för hur lång tid det tar att kissa, duscha eller ta maten till munnen. Nu är det bara tiden när hand möter hud som räknas. En människas liv reduceras till kampen om tiden och kampen om prislappen.

Det är just här dagens debatt och förslag blir intressant. I flera år har regeringen hävdat att det inte är politikens fel att det ser ut som det gör utan att det handlar om tolkningen av lagstiftningen, och lagstiftningen kan man inte bara ändra. Men det kan man tydligen visst, och här har vi det: Andning och sondmatning ska nu räknas som grundläggande behov. Jättelätt.

Vad en kan undra är varför regeringen och resten av gänget inte passade på att justera lagen för alla grundläggande behov nu när de ändå var i farten. Det handlar förstås om pengar. Det är Finanserna som sätter stopp. Finansdepartementet har satt en prislapp på rätten att leva sitt liv som andra oavsett funktionalitet.

Det fantastiska är dock att Magdalena Andersson nu tydligt deklarerat att finanserna inte är något problem. Ladorna är inte tomma. Ja, men då så, då är det bara att återställa lagstiftningen till det som en gång var tanken med den.

Låt mig vara jättetydlig. Jag vill inte på något sätt lägga en skugga över den mycket svåra situation vi befinner oss i där regeringen med kraft agerar mot coronakrisen. Det är jättebra, och jag är väl medveten om att det krävs. Det är dock enorma summor som pumpas ut. Det kan alltså inte vara avsaknad av resurser som har varit problemet utan viljan att prioritera just assistansen.

Fru talman! Det är helt oacceptabelt att vi lever i ett land där mänskliga rättigheter bedöms utifrån kroppens funktionalitet och att min rätt att leva mitt liv så som jag önskar, med samma rättigheter och skyldigheter som andra, styrs av finanserna. Det är ovärdigt.

Att agera för att på allvar rädda LSS har kanske aldrig varit så viktigt som i sviterna av corona. I ljuset av dess konsekvenser har vi både möjlighet och skyldighet att genomföra de förändringar som krävs för att stärka Sverige och behålla vår värdighet.

Förslaget vi har framför oss är ett steg i rätt riktning, men det räcker inte. Även om vi ställer oss bakom förslaget kräver vi tillsammans med KD att regeringen ska gå längre. Vi i Vänsterpartiet står hårdnackat fast vid vårt nu tio år gamla krav att samtliga grundläggande behov ska bedömas i sin helhet och att LSS ska bli en rättighetslagstiftning igen. Jag lyfter därför reservation 1.

Anf. 3 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Nu kan S-MP-regeringen vara nöjd. De har nått sitt mål i regleringsbrevet till Försäkringskassan 2016. För första gången sedan LSS infördes för 26 år sedan har antalet assistanstimmar per mottagare slutat öka.

En av orsakerna till den brutna utvecklingen av antalet timmar är enligt Försäkringskassans rapport att färre personer har ansökt om fler timmar de senaste åren. Ja, antalet ansökningar har faktiskt halverats sedan 2015. Myndigheten menar att det kan tyda på att det har börjat uppstå en viss mättnad i assistansersättningen, alltså att mottagarna ofta redan har beviljats så många timmar som de behöver.

Visst kan det vara så, fru talman, men då har man inte hört rädslan hos alla de personer med omfattande funktionsnedsättning som upplever att de har ett ökat behov av assistans. Det är alla de som inte vågar ansöka om fler timmar av rädsla för att i stället förlora timmar – rädsla för att i värsta fall förlora så många timmar att de hamnar under 20 timmar av grundläggande behov per vecka, det vill säga den undre gränsen för statlig assistansersättning.

Deras rädsla är befogad. Försäkringskassans rapport konstaterar att efter att tvåårsomprövningarna togs bort har det lett till ”att vissa assistansberättigade har kvar sin ersättning, trots att rätten till assistansersättning med största sannolikhet inte hade funnits om de ansökt i dag”.

Fru talman! Den striktare rättspraxis som myndigheten hänvisar till har lett till att antalet assistansberättigade har minskat med 2 000 personer sedan 2015. Utöver dessa 2 000 personer finns det otaliga människor som har fått neddragning i antalet timmar även om de inte helt har förlorat sin rätt till assistans.

Bakom varje siffra finns en människa. Det kan vara ett barn som har fötts med en funktionsnedsättning eller en kvinna som mitt i livet drabbats av en stroke och fått bestående men. Det handlar om människor som nu inte får den assistans de behöver för att leva ett liv som andra. Det är människor som tvingas till ett torftigt liv utan självbestämmande över sin egen vardag. Urholkningen av rätten till assistans är omänsklig och ovärdig ett välfärdsland som Sverige.

Fru talman! Hur otroligt det än låter har nedskärningarna inom assistansen gått så långt att andning och sondmatning inte räknas som grundläggande behov. Men efter morgondagens votering kommer det att vara återställt.

Vi kristdemokrater står självklart bakom denna livsviktiga lagändring. Det är något vi har kämpat för länge. Men samtidigt som jag gläds med alla de barn, vuxna och familjer som nu kommer att bli hjälpta är jag mycket kritisk till att processen har varit alldeles för långsam och krokig. S-MP-regeringen och samarbetspartierna Centerpartiet och Liberalerna har flera gånger tvingats backa och dra tillbaka lagförslag som riskerade att förvärra situationen för människor med assistansbehov när det gäller andra grundläggande behov än just andning och sondmatning. Många människor har farit illa medan januaripartierna har provat sig fram med olika lagtekniska lösningar.

Men nu blir äntligen det som borde vara en självklarhet en laglig rättighet.

Fru talman! Jag vill passa på att rikta ett stort, varmt och innerligt tack till alla funktionshindersorganisationer och privatpersoner som har skapat opinion och skrivit skarpa remissyttranden. Ni har gjort stor skillnad, så tack!

I dag har vi vunnit en seger. Men det tar emot att fira, för det krävs så mycket mer. Vi kristdemokrater kämpar för att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundade i sin helhet, och jag vill därför, fru talman, yrka bifall till vår reservation, nr 1.

För att ge en ökad förståelse för hur illa situationen är har jag fått tillåtelse att läsa upp några citat från några av Försäkringskassans bedömningar.

Det första beslutet rör en kille som vi kan kalla Oskar.

”Oskar behöver tvätta händerna efter varje toalettbesök samt vid ytterligare tillfällen varje dag. I ADL-bedömningen står det att Oskar glömmer bort att tvätta sina händer och att han behöver sägas till och guidas i varje steg om hur han ska gå till väga för att han ska få rena händer. Försäkringskassan skiljer på grundläggande behov och andra personliga behov. Att få guidning för att utföra ett moment räknas inte som ett grundläggande behov då det inte är integritetsnära. Försäkringskassan beräknar här ingen tid för handtvätt som ett grundläggande behov.”

Nästa beslut rör en ung kvinna som vi kan kalla Lisa.

”Du yrkar på hjälp med toalettbesök, 6,5 minuter per gång när du har kissat. Du går 17–20 gånger på toaletten per dygn då du har tvångsmässiga ritualer och beteenden att göra. Försäkringskassan anser att det får vara rimligt att beakta totalt 12 besök per dygn vad gäller att kissa, och att ett besök tar cirka 3 minuter, det vill säga totalt 36 minuter per dag. I tiden för alla toalettbesöken ingår att hjälpa dig med att ta av och på kläder, torka rent och hjälp med att tvätta händer, byta binda vid behov och skölja av om det behövs. Att ta på kläder så som exempelvis trosor kan anses vara ett grundläggande behov men hjälp att rätta till kläder så som byxor, tröja med mera anses inte vara ett grundläggande behov då det inte är av privat karaktär eller integritetsnära. Att smörja in händerna som sker mestadels under vintertid, anses inte vara att hålla sig ren och tid för det beaktas inte som ett grundläggande behov och ingen tid beaktas för det.”

Fru talman! Jag hoppas att de partier som har aviserat att de inte ställer sig bakom Kristdemokraternas reservation om att utreda förutsättningarna för att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet känner sig helt bekväma med att myndigheter ifrågasätter människors behov och styckar upp deras liv i minuter och sekunder på det här sättet. De som inte känner sig bekväma har chansen att ändra sig vid morgondagens votering. Det skulle göra stor skillnad i väldigt många människors liv.

Anf. 4 KRISTINA NILSSON (S):

Fru talman! För drygt åtta månader sedan antog riksdagen en lagändring som tydliggjorde rätten till personlig assistans för hjälp med andning. Den innebar kortfattat att andning ska ingå i grundläggande behov och ge rätt till personlig assistans.

Nu säkrar vi de grundläggande behoven ytterligare enligt den överenskommelse som finns mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna. De lagändringar som föreslås innebär bland annat att hjälp med de grundläggande behoven andning och måltider i form av sondmatning ska ge rätt till personlig assistans, oavsett hjälpens karaktär. Behoven är ju grundläggande för överlevnad, och de barn som behöver hjälp med sina behov är en utsatt grupp, där föräldrar har tvingats ta ett orimligt stort ansvar. Det är viktigt att föräldraansvaret är rimligt i förhållande till situationen.

Vidare tas kravet på särskilda skäl bort då den funktionshindrade är i barnomsorg eller skola. Regeringen gör bedömningen att det inte bör införas något undantag från kravet på särskilda skäl för assistansersättning för tid när den enskilde vårdas på sjukhus under en kortare tid eller deltar i daglig verksamhet. Lagändringen föreslås träda i kraft redan nästa månad.

Fru talman! Regeringen har tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna en överenskommelse om LSS. En av punkterna är löftet att säkerställa att den personliga assistansen och assistansersättningen präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet. Vi vill också säkerställa att alla som har rätt till stöd ska få det. Rätten till assistans för egenvård, inklusive andning och sondmatning, ska återställas. Rätten till assistans för behov av tillsyn ska stärkas. Definitionen av normalt föräldraansvar behöver smalnas av.

Detta är tydliga löften som förpliktar. Jag tycker att de visar att vi socialdemokrater värnar om den unika rättighetslagstiftning som LSS är och som är så viktig för den enskildes självbestämmande och inflytande över sin egen livssituation. Nu kan vi bocka av den här delen, men jag är mycket väl medveten om att det inte är klart i och med det. Det kommer att behöva göras mycket mer.

Bakgrunden till försämringarna inom LSS är välkänd: ett antal prejudicerande domar som kraftigt har förändrat rätten till stöd för grundläggande behov. Denna fråga har debatterats många gånger här i kammaren. När det gäller det ärende som vi hanterar nu i dag har de problem som uppstått till stor del varit en följd av rådande rättspraxis.

Vi har alla tagit del av vittnesmål om upplevda försämringar. Vi har tagit del av alla hjärtskärande artiklar där främst unga inte har fått den självklara hjälp som de har rätt att förvänta sig från samhället. Vi har läst om anhöriga som har slitit dygnet runt med att sköta barn samtidigt som de har jobbat. Jag kan förstå vilken pressad livssituation som många famil-

jer befinner och har befunnit sig i, samtidigt som oron och otryggheten gnagt då det naturliga stödet från samhället inte riktigt funnits där.

Nu kommer många människor att kunna få rätt till självklara insatser från samhället i just de delar som vi hanterar i dag. Familjer och anhöriga kommer att få den avlastning som behövs för att kunna förena arbete och familjeliv.

Fru talman! Redan under den förra mandatperioden agerade den S-ledda regeringen med flera åtgärder för att kunna återupprätta LSS utifrån behov. Initialt startades en stor utredning kallad Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen. Det blev en gedigen utredning. Jag beklagar att den inte ännu har remitterats. Oavsett vad vi tycker om förslagen har det funnits delar som har kunnat ligga till grund för att snabbt komma med vissa saker för att stärka lagen om stöd och service.

En annan viktig rapport gällde att se över vilka konsekvenser som ändrad rättspraxis medfört. Riksdagen antog också en ny lag där bland annat tvåårsomprövningar stoppas tills ny lagstiftning är på plats. Vi säkrade också att personlig assistans ska kunna beviljas mellan insatser.

Med dagens betänkande gör vi det vi har lovat: Hela momentet vad gäller andning och sondmatning ska räknas framöver. Dessutom tar vi bort föräldraansvaret när det gäller dessa behov för att säkerställa att barn med behov ska få rätt till assistans. Att återställa rätten till assistans för personer med behov av hjälp med andning och sondmatning är ett viktigt steg för att skapa en tryggare LSS-lagstiftning. Under arbetets gång har vi landat i att även det skulle vara otillräckligt för att hjälpa just de barn som berörs, eftersom det så kallade föräldraansvaret också påverkar kraftigt.

För mig är det uppenbart att när man måste ge sitt barn mat via sond eller hjälpa sitt barn att andas är det inte ett normalt föräldraansvar. Därför har vi också lagt in i lagförslaget att även det som tidigare räknats falla in under föräldraansvar här ska ge rätt till assistans.

Fru talman! Nu går vi vidare med att stärka stödet för personlig assistans vid egenvård och tillsyn. I januari beslutade regeringen om utredningsdirektiv som syftar till detta. Vi socialdemokrater vill öka kontinuiteten och förutsägbarheten inom personlig assistans och assistansersättningen, som ska präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet. Den personliga assistansen är ett av de individuella stöd och lösningar som bidrar till individens självständighet i enlighet med det nationella målet för funktionshinderspolitiken.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 5 PIA STEENSLAND (KD) replik:

Fru talman! I dag debatterar vi något så självklart som att andning och sondmatning ska vara grundläggande behov. Det känns väldigt märkligt och på gränsen till skamligt.

Jag hör på ledamoten att hon har ett engagemang. Jag vet att ledamoten har det och en förståelse för hur svår situationen är. Vi hörde detta i ledamotens anförande här tidigare. Då tycker jag att det känns lite märkligt att inte ta vara på möjligheten när den finns. Kristdemokraterna har lagt en motion med ett yrkande om ett tilläggsdirektiv till den utredning som pågår att utreda att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet.

Anser inte ledamoten att det är rimligt att det är grundläggande behov att rätta till samtliga kläder, som vi hörde i mitt anförande här förut, och att ta på ytterjackan när det är 20 grader kallt ute? Är det inte rimligt att hela den tid som det tar att gå på toaletten, inte bara den tid det tar att torka rumpan, räknas som ett grundläggande behov?

Anf. 6 KRISTINA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Pia Steensland, för att du uppfattade tonen i mitt anförande som att jag verkligen vill mer i denna fråga när det gäller LSS! Jag uppskattar Kristdemokraternas och övriga partiers stora engagemang i denna fråga. Vi är ofta ganska samstämmiga i socialutskottet när det gäller vad vi behöver göra och att se de problem som finns i de områden vi hanterar.

Jag tycker att LSS-frågan är svår juridiskt. Det är komplicerad materia för mig som lekman att förstå.

Jag har kanske inte tittat lika djupt ned i verktygslådan som Pia Steensland, som kanske hanterar denna fråga mer än vad jag gör. Ni vet ju att vår expert på området inte är närvarande i dag.

Men just detta med tidsmätning tycker jag är en besvärande omständighet, inte bara när det gäller LSS utan kanske också när det gäller andra insatser där personer har rätt till vård och stöd, exempelvis hemtjänst. Självklart är det kränkande på många sätt när människor ska minutmätas.

Däremot är jag inte så säker på att man kan dra slutsatsen att vi kan lagstifta bort detta väldigt enkelt. Jag tror att sådant som hade varit mycket enkelt att göra hade förmodligen redan varit gjort. Oavsett regering eller parti är min uppfattning att vi alla vill väl med denna lagstiftning och att vi vill att det ska bli så bra som möjligt för den som har behov av den. Men jag tror inte att det är så väldigt enkelt.

Anf. 7 PIA STEENSLAND (KD) replik:

Fru talman! Det må vara så att det inte är enkelt. Men det är inte ledamoten och jag som ska stipulera lagtexten, utan det ska en utredare göra. Det blir inte lättare att göra det för att man låter tiden gå, fru talman, utan man måste sätta igång en process för att det ska bli en förändring.

Här hade vi kristdemokrater ett konkret förslag om att ett tilläggsdirektiv skulle ges till den pågående utredningen för att helheten faktiskt skulle ses över. Att det skulle vara så mycket svårare att se till hela behovet för andra grundläggande behov än för just andning och sondmatning har jag svårt att se.

Jag upplever ibland att det finns en föreställning om att detta är så svårt att man inte kan ta i det. Det är inte okej. Detta handlar om människor som far oerhört illa, människor som inte får det stöd de behöver för att klara sin vardag. Det är barn, och det är vuxna. Och det är vuxna som är i husarrest eftersom de inte kommer ut och inte blir delaktiga i samhället. Detta handlar om grundläggande behov – personlig hygien, att äta, att klä av och på sig, att kommunicera – där det krävs ingående kunskap om personen i fråga för att man ska kunna hjälpa till.

Det kan inte vara så att vi politiker tycker att en fråga är för svår för att våga ta tag i den. Min fråga kvarstår därför: Kommer ledamoten att agera för att denna fråga ska utredas ytterligare?

Anf. 8 KRISTINA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Pia Steensland för frågan. Om jag kommer att agera för just denna utredning kan jag inte svara på i dag. Jag tycker ändå att vi socialdemokrater har gjort ett tydligt ställningstagande. Vi vill säkerställa att alla som har rätt till vård och stöd enligt LSS ska få det. Det är svårt att veta exakt hur det ska utformas för att det ska bli verklighet.

Jag känner mig inte trygg med att man bara tillsätter en utredning. Vi ser vad som har hänt med den utredning som vi har på plats. Den har hamnat i papperskorgen. Om vi skulle tillsätta en utredning om detta som också hamnar i papperskorgen då har vi inte heller gjort någonting gott för verkligheten och för de människor som behöver detta.

Jag tror att vi är överens om att vi vill förbättra LSS, och jag tror att vi kommer att få återkomma många gånger till vad som är de bästa stegen att ta på vägen framåt. Men jag känner inte i dag att jag kan säga att just den utredning som Kristdemokraterna föreslår här skulle lösa alla problem. Det tror jag faktiskt inte på.

Anf. 9 MAJ KARLSSON (V) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Kristina Nilsson för det mycket ödmjuka tilltal som hon har i denna fråga. Jag tror att vi behöver det, och jag tror att det finns en poäng med att vi sakta men säkert ändå börjar jobba oss fram till någonting där vi på riktigt kan uppnå förändring.

Det som oroar mig lite grann är när Kristina Nilsson här säger att vi har en samsyn i frågan. Men vi behöver nog vara tydliga med att det finns en del där vi inte har en samsyn. För oss i Vänsterpartiet och för andra partier här är det en springande punkt, och det är också funktionshindersrörelsen mycket tydlig med. Om vi inte får bort praxis från domen från 2009 kommer vi inte att komma fram på ett vettigt sätt i denna fråga.

Kristina Nilsson refererade till den utredning som pågick jättelänge och som lades i papperskorgen, och det var just av denna anledning. Regeringen jobbar med frågan men tar inte tag i det som är huvudproblemet och den del som vi måste få bukt med för att människor ska ha rätt att leva ett liv som andra.

Jag ska ställa ungefär samma fråga som jag ställde i mitt anförande. Kristina Nilsson hänvisar också till att detta är komplicerat och svårt, och det är klart att det är komplicerat och svårt. Men det gick med andning och sondmatning.

För mig är det lite av ett mysterium att man då inte tar tag i detta och gör den stora justering som krävs. Då får vi denna sak ur världen. Det finns en massa andra saker som vi behöver justera. Men detta är grunden för att vi ska kunna återställa denna helt fantastiska lagstiftning.

Min fråga är: Hur kommer det sig att ni inte tar detta steg och gör den del som kommer att vara räddningen för assistansen?

Anf. 10 KRISTINA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jag förstår att Maj Karlsson önskar sig väldigt många saker. Det som vi har valt att göra nu är det som vi har en överenskommelse med Centerpartiet och Liberalerna om. Det har naturligtvis fått den högsta prioriteten. Sedan kommer det att behöva göras fler saker i framtiden.

Praxis från domslut är ett stort problem, och det har jag sett under lång tid. Sedan kan vi som politiker inte gå in och ändra praxis, utan vi måste

ändra lagen. Jag är också rädd för att saker kan gå för fort och bli fel. Men de får naturligtvis inte heller dras i långbänk och inte komma på plats någon gång.

Men jag känner mig trygg med att min socialdemokratiska regering har samma uppfattning som jag i denna fråga, nämligen att vi vill säkerställa att LSS fungerar enligt de intentioner som fanns när lagen tillkom.

Att allting sedan inte blir gjort i så snabb takt som kanske både Maj Karlsson och jag önskar emellanåt har jag egentligen inte så mycket att säga om.

Anf. 11 MAJ KARLSSON (V) replik:

Fru talman! Jag måste säga till Kristina Nilsson att vi har ställt detta krav i tio år. Det är allt annat än snabbt. Det är tusentals människor som har drabbats.

Jag önskar mig inte många saker. Jag önskar mig i princip en sak, och det är att man justerar lagen så att vi återgår till det som var grundintentionen med den.

Jag lider verkligen av hela mitt hjärta när jag ser hur människor drabbas i ett land som Sverige. Jag tycker att detta är skandal, och jag skäms faktiskt. Människor säger till mig att de inte orkar leva längre. Detta är för obarmhärtigt. Och jag är faktiskt livrädd för egen del. Gud förbjude att jag hamnar i denna situation där någon ska sitta med tidtagarur och mäta den tid som hand rör mot hud i stället för att se till hela mitt behov och min rätt att leva precis som alla andra.

Det är komplicerat *hur* man sedan ska göra. Men *att* man vill göra det måste vara politikens ambition. Vi har talat om detta i tio års tid. Det är inte en kort tid, utan det är en mycket lång tid. Om vi hade använt denna tid för att försöka nå dit vi vill hade vi varit i land nu.

Jag önskar ingenting annat än att vi gör precis det som vi har efterfrågat så länge, det vill säga se till att lagen justeras så att den återgår till det som är grundintentionen.

Anf. 12 KRISTINA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jag håller med Maj Karlsson om det som hon anför om att ingen ska behöva vara rädd för att drabbas av detta, även om man naturligtvis är det av många orsaker ändå. Men ingen ska behöva drabbas orättfärdigt på grund av att LSS inte fungerar.

Jag tycker däremot att det som vi nu gör i dag är precis det som Maj Karlsson efterfrågar. Vi justerar lagen för att försäkra att den ska fungera, nu i en smal kontext.

Det är precis som Maj Karlsson själv nämnde i sitt anförande: Om detta fungerar bra kommer det att visa att det är möjligt att stegvis förändra den här lagstiftningen, för att komma till det slutresultat som jag skulle tro att alla av oss, oavsett parti, vill komma till så småningom. Vi vill nämligen självklart de här människorna väl; det är ingen i vare sig regeringen eller något parti som inte vill att dessa människor ska kunna få det så bra som möjligt och leva ett så drägligt liv som möjligt.

Jag tycker alltså att det är bra att vi har kommit så här långt. Det är en kort bit på vägen och mycket återstår att göra, men jag är i alla fall glad att detta har kommit på plats.

Prot. 2019/20:130
2 juni

*Personlig assistans för
samtliga hjälpmoment
som avser andning och
måltider i form av
sondmatning*

Anf. 13 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Förra gången vi moderater stod i den här talarstolen och debatterade frågan om personlig assistans och LSS var i april månad. Då kretsade anförandet från min kollega Camilla Waltersson Grönvall kring frihet. Varför då? Jo, för att LSS är en fråga om frihet.

När man har en funktionsnedsättning är det stöd och den service man får en fråga om att addera frihet. Det stöd man *inte* får är därför naturligtvis många gånger en begränsning av ens frihet. Den borgerliga frihetsreform som LSS sjösatte ska värnas. LSS innebär ökad valfrihet. Den innebär större inflytande och bättre livskvalitet för personer med svåra funktionsnedsättningar.

Fru talman! Nu är det äntligen dags att ta beslut om andning och sondmatning. Jag säger ”äntligen”, för det har sannerligen tagit tid – alltför lång tid. Jag kan påminna dem som tittar på debatten om att det redan vid valet 2018 fanns en konsensus mellan riksdagens partier om att de grundläggande behoven andning och sondmatning ska utgöra grund för rätt till personlig assistans enligt LSS, oavsett hjälpens karaktär. Jag hade önskat att regeringen hade agerat snabbare även i denna fråga.

Jag vill också passa på att påminna om att M:s och KD:s budget hösten 2018 innehöll mer resurser till LSS, liksom att det riktades krav till regeringen på att åtgärda problemen rörande assistans för andningshjälp och sondmatning. Utan Moderaternas och Kristdemokraternas budget hade det inte blivit mer resurser till den statliga assistansen, eftersom övergångsregeringens budget skar ned på just detta. Varken Centerpartiet eller Vänsterpartiet presenterade heller budgetförslag som innehöll mer resurser till LSS.

Detta, fru talman, var en kort historieber beskrivning av hur vi har kommit dit vi är i dag. Propositionen som vi nu behandlar består av tre delar.

För det första föreslås att hjälp med de grundläggande behoven andning och sondmatning ska utgöra grund för rätt till personlig assistans enligt LSS oavsett hjälpens karaktär.

För det andra föreslås att det ska införas en bestämmelse i LSS som anger att personlig assistans inte lämnas för åtgärder som ryms inom det normala föräldraansvaret. Denna bestämmelse är inte ny utan finns redan i dag i socialförsäkringsbalken, och andning och sondmatning är undantaget här.

För det tredje ska hjälp med andning och sondmatning även ges när den funktionshindrade deltar i barnomsorg eller skola.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 juli 2020.

Fru talman! Också jag vill rikta ett varmt tack till funktisrörelsen. De bidrar löpande med sin kunskap och sitt självklara engagemang i frågor som rör LSS. I regeringens promemoria föreslog regeringen att det skulle skrivas in i lagtexten att hela begreppet ”grundläggande behov” normalt ska vara av mycket privat och integritetskänslig karaktär men att andning och sondmatning skulle undantas från detta krav. Förslaget fick mycket stark kritik från funktisrörelsen, som ansåg att den hårda rättspraxis från 2009 – som flera debattörer redan varit inne på – skulle permanentas. Det hade varit väldigt olyckligt, och därför är det bra att regeringen har lyssnat till kritiken och strukit detta från sitt slutgiltiga förslag till oss här i riksdagen.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag bara understryka hur glad jag är att vi äntligen kan lösa denna fråga, som är så viktig för berörda. De flesta som har följt frågan lite på distans tror jag har varit minst sagt förbryllade och undrat hur andning och sondmatning inte kan anses vara ett grundläggande behov som ger rätt till assistans. Ja, den frågan har vi väl alla egentligen ställt oss. Att regeringen inte förmått presentera en proposition förrän nu är beklagligt och något som regeringen förtjänar kritik för, men från och med den 1 juli kommer andning och sondmatning att betraktas som ett grundläggande behov också i lagens mening och ge rätt till personlig assistans enligt LSS – äntligen, fru talman.

Anf. 14 SOFIA NILSSON (C):

Fru talman! LSS är en av våra viktigaste frihetsreformer. Den ger människor med funktionsnedsättning möjlighet att delta i samhället, arbeta, studera och leva ett vanligt liv.

LSS reglerar bland annat den personliga assistansen, som infördes i Sverige 1994. Grundtanken med den personliga assistansen är att ge ett sammanhållet stöd under dagen. På så sätt kan personer med funktionsnedsättning få möjlighet att både ha en fungerande vardag i det egna hemmet och delta i samhällslivet och i fritidsaktiviteter, ha ett arbete eller studera.

Det är dock en reform som har varit hårt ansatt under många år. Sedan 2014 har det skett en rad försämringar på assistansområdet. En del av försämringarna handlar om att regeringen under förra mandatperioden gav direktiv till utredningar och Försäkringskassan om att kostnaderna för assistansen måste minska. Det har också kommit en rad orimliga domstolsbeslut som har lett till att många människor har fått sin hjälp indragen. Det gäller inte minst alla de barn som har svåra andningsproblem och som behöver hjälp för att kunna leva ett bra liv.

Fru talman! Centerpartiet ser verkligen vikten av den här reformen, och vi vill gå tillbaka till ursprungstanken med LSS – att ge personer med funktionsnedsättning rätten att leva som alla andra. Det jag tror att vi ofta glömmer är att LSS är en trygghetsreform som rör oss alla. Det är ett slags försäkring som vi alla måste värna och utveckla. Jag tror faktiskt att vi ibland behöver påminna oss själva och varandra om att vem som helst kan råka ut för en olycka när som helst; vi vet inte vad som händer i eftermiddag eller i morgon. LSS och assistans är något som finns för oss alla om eller när vi behöver det. Jag tror att det är nyttigt att fundera över hur livet då skulle se ut för en själv och hur man skulle vilja att ens liv fortsatte att fungera.

Fru talman! Vi måste därför öka tryggheten för alla de barn och vuxna, liksom deras anhöriga, som är beroende av LSS för att klara sin vardag. Ingen ska behöva känna oro att inte få den hjälp de behöver. Därför behövs långsiktiga villkor för att slå fast rätten till stöd och skapa trygghet för dem som har behov av hjälp. Vi behöver komma tillbaka till grunden och trygga helheten.

Det är tack vare januariavtalet, där särskilt Centerpartiet och Liberalerna har drivit dessa frågor hårt, som vi nu tillsammans med regeringen kan lägga fram denna proposition där det tydligt framgår att hjälp med andning och sondmatning ska utgöra grundläggande behov och ge rätt till personlig assistans enligt LSS. Det har varit mycket angeläget för Center-

partiet att få till denna förändring snabbt, för att öka tryggheten hos de barn och familjer som behöver assistans.

Jag vill också rikta ett tack till funktionsrörelsen, som har varit en starkt bidragande orsak till att vi har kommit dit vi har kommit i dag. Jag tycker att det har tagit för lång tid, men jag är väldigt glad att vi alldeles strax kommer att vara i mål med just denna del. Men det finns väldigt mycket kvar att göra för att se till att barn och vuxna som har rätt till stöd faktiskt får det.

Fru talman! Rätten till hjälp med andning och sondmatning är en grundläggande och självklar pusselbit i att värna den personliga assistansen, och nu är det viktigt att vi går vidare och tar ett helhetsgrepp i frågan. Ett alltför stort fokus på enskilda pusselbitar riskerar nämligen att ge ett oönskat lapptäcke.

Jag tror att det behövs ett renodlat statligt huvudmannaskap, så att den schablonersättning som riksdagen slår fast gäller fullt ut. Det är en del vi hoppas att vi ska kunna fortsätta med. Det handlar även om att assistansen ska kunna administreras mer effektivt. I dag ser vi att ett stort antal kommuner har valt att fastställa en egen lägre schablon, vilket riskerar att urholka kvaliteten och möjligheten att över tid bedriva assistans. Det är en del av den helhet som jag anser att vi behöver fortsätta arbeta med.

Denna proposition är som sagt ett viktigt steg och en del av den helhet och långsiktighet som Centerpartiet vill skapa för assistansen, för det behövs mycket, mycket mer. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 juni.)

§ 6 Covid-19 och ändringar i smittskyddslagen

Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU19
Covid-19 och ändringar i smittskyddslagen (prop. 2019/20:144)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 3 juni.)

§ 7 Vistelsekommuners ansvar för socialtjänstinsatser

Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU24
Vistelsekommuners ansvar för socialtjänstinsatser
föredrogs.

Anf. 15 KRISTINA NILSSON (S):

Fru talman! Vi ska debattera ett lagförslag som handlar om att våra äldre inte ska ha rätt att få hemtjänst utförd i någon annan kommun än sin egen under sommaren – detta på grund av att vissa kommuner är oroliga för att det ska bli problem med personalförsörjning och smittspridning till följd av coronapandemin. Äldre ska alltså inte få besöka sina sommar-

ställen, om de inte finns i den egna kommunen eller regionen, och där få tillgång till exempelvis ett larm, tillsynsbesök eller hjälp med sin mediciner. Jag tycker att detta är anmärkningsvärt.

För det första går hela den svenska strategin vad gäller pandemibekämpningen ut på att alla tar eget ansvar, följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer och avstår icke nödvändiga resor. Alla vi andra förväntas följa dessa rekommendationer utan att man behöver ta till lagstiftning, men äldre med ett hemtjänstbehov skulle tydligen inte klara av att ta det ansvaret. Det tycker jag är anmärkningsvärt.

För det andra finns det inget som visar att detta är, eller ens kommer att bli, ett problem. Det föreslås i betänkandet att vi ska anta en tillfällig lagstiftning utifrån något som ännu inte har skett och som ingen vet ens kommer att hända. Vi som har suttit i utskottet en längre tid känner väl igen denna diskussion från tidigare somrar, då det inte funnits någon pandemi. Visst är det ett ökat tryck på vissa semesterorter under sommaren, men trycket kan mycket väl bli lägre i år – det vet vi inte.

Jag anser att de äldre i samhället hitintills har tagit ett mycket stort ansvar när det gäller att hålla social distans och att undvika sociala kontakter och att de därmed har tagit ett stort ansvar för sin egen och andras hälsa. Jag är övertygad om att de äldre kommer att fortsätta att ta detta ansvar, men det tror uppenbarligen inte oppositionen. Jag är faktiskt förvånad över att man anser att äldre är särskilt dåliga på att följa det som gäller och att vi behöver ta till lagstiftning.

För det tredje är det inte vistelsekommunens skyldighet att utföra hemtjänst per automatik om inte den kommun som den äldre är bosatt i begär detta. Därför tycker jag att frågan lämpar sig synnerligen väl för att lösas mellan berörda kommuner i dialog. Sveriges Kommuner och Regioner har dessutom tagit fram ett stöd för kommunerna för att arbeta på det sättet.

Slutligen kan vi inte ta ifrån den äldre den rätt till hemtjänst som personen fått beviljad. Som det utskottsinitiativ som är grunden för betänkandet är utformat skulle det i praktiken betyda att Stockholms kommun skulle kunna vara skyldig att utföra hemtjänst även i andra kommuner.

Jag undrar hur de partier som står bakom detta lagförslag tänker sig att det skulle fungera i praktiken. Eller menar dessa partier att de äldre som har fått hemtjänst beviljad för att de till exempel behöver hjälp med att ta sin medicin inte ska få den hjälpen om de väljer att besöka sitt sommarställe? Finns det någon grundlig analys av vilka konsekvenser ett sådant beslut kan få?

Nej, detta är faktiskt ett riktigt dåligt förslag. Det saknas underbyggt underlag, det saknas konsekvensanalys och det är på riktigt kränkande mot våra äldre, som byggt upp detta samhälle och som faktiskt tar ett mycket stort ansvar i det här besvärliga pandemiläget.

Min uppfattning är att vi om vi skulle säga ja till detta skulle säga till de äldre: ”Ni klarar inte av att ta ansvar. Ni klarar inte av att bedöma vad som är rätt och fel i den situation vi befinner oss i. Vi måste ändra lagen och tvinga er att stanna hemma genom att förneka er rätten till hemtjänst vid ert sommarställe.” Det vill inte jag.

Jag yrkar avslag på förslaget i betänkandet och bifall till vår reservation.

Prot. 2019/20:130
2 juni

*Vistelsekommuners
ansvar för social-
tjänstinsatser*

Anf. 16 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Pandemin kräver handling. Pandemin kräver att vi är medvetna om var kunskapen kommer ifrån när vi fattar beslut. Kunskap och evidens är det vi brukar fatta beslut utifrån när vi ser detta i olika ärenden.

Vad gäller förslaget på lagstiftning i betänkandet, som ska klubbas, är det svagt med kunskapsanalys. Vi har fått en dragning av tjänstemän från SKR, Sveriges Kommuner och Regioner. Detta är ju ingen kunskapsmyndighet utan en organisation för arbetsgivare. Det är alltså inte en myndighet – det är alltid bra att komma ihåg.

Fru talman! Det saknas en kunskapsmyndighet i detta ärende, exempelvis Socialstyrelsen, som har lite andra tankegångar runt detta.

Fru talman! Vi måste få ned smittan. Vi måste testa inom äldreomsorgen, specifikt här i Stockholm där smittspridningen har varit förödande för äldre och sjuka. Det är en 100-procentig överdödlighet på äldreboendena i Stockholms stad.

Jag vill säga något om följsamheten i den grupp vi talar om, alltså bland de äldre – 70-plussarna – och dem med funktionsnedsättningar. Det är ju inte de som hänger på krogen, som hänger på badstränderna med nära avstånd, som hänger på barer och så vidare. Det är denna grupp som ska skyddas, och denna grupp har varit extremt följsam.

Av Folkhälsomyndighetens rekommendationer och allmänna råd, fru talman, framgår bland annat att man som enskild ska avstå från onödiga resor för att inte bidra till smittspridning. Jag har väldigt svårt att se att horder av 70-plussare skulle ge sig ut i landet till olika orter. Så är det inte nu, och det finns heller ingenting i detta ärende som visar att det skulle kunna bli så.

Vi kan vidare konstatera, fru talman, att vistelsekommuner endast är skyldiga att verkställa bosättningskommunens beslut om socialtjänsten och bosättningskommunen begär det. Nu finns det också ett smittskyddsskäl. Kanske kunde man ha löst detta med dialog och tittat på SKR:s olika förslag på hur det skulle gå till.

Vi vill framhålla att det enligt vår bedömning i nuläget inte finns något som visar att det finns ett reellt problem. Jag tycker inte heller att man ska ta beslut om någonting när man bara kan titta i en kristallkula; jag tycker att kristallkulan känns som ett farligt underlag.

Fru talman! Vi saknar också en konsekvensanalys av vad en sådan lagstiftning kan innebära på kort sikt och på lång sikt. Det är lätt att få panik i en pandemi och att ta beslut i ett race som vi kan tappa kontrollen över.

Mot bakgrund av vad vi tidigare anfört anser vi att det för närvarande inte finns någon anledning för riksdagen att fatta beslut om en tidsbegränsad möjlighet för en vistelsekommun att neka hemtjänst för personer med en annan bosättningskommun. Jag yrkar därför bifall till den reservation vi står bakom tillsammans med S, MP och L.

Anf. 17 LINA NORDQUIST (L):

Fru talman! Vi behöver ju alla avstå från ej nödvändiga resor denna vår och sommar för att inte bidra till smittspridningen. Var och en av oss måste tänka efter.

Behöver vi då en särskild ny lag som ger kommuner rätten att vägra hemtjänst till människor som har sitt sommarboende någon annanstans än där de själva är skrivna? Nej, jag tycker verkligen inte det. Jag tycker att

det beslut som nu är på väg att fattas är fel, fru talman, och jag vill yrka bifall till den reservation som säger att vi ska säga nej till detta.

Målet borde vara att så långt det är möjligt värna människors frihet att lämna sitt hem även i svåra tider. Vi har en svår situation – en extra svår sådan, fru talman – denna sommar. Förutom semestrar gör Folkhälsomyndighetens riktlinjer att människor även vid lätta symtom måste vara hemma, för man vet inte om de har en allergi eller om det kan vara covid.

Men detta går att lösa på annat sätt än genom en lag, för vi måste samtidigt försvara skyddsnätet, fru talman. Vi måste värna friheten, särskilt för de människor som har den allra minsta friheten. Det här kan lösas i dialog med kommuner. Det är jag övertygad om. Vi behöver inte lagstifta om ytterligare en fotboja för människor som redan haft det svårt.

Fru talman! En tidning skriver att en "riksdagsmajoritet vill sätta badjävlar på plats". Jag kan lugna alla oroliga människor med att de här personerna redan är satta på plats, och det med besked. Många av just de här personerna undviker sedan flera månader tillbaka att lämna trånga lägenheter. Många har inte träffat sina barn eller barnbarn på många veckor. En del har partner på äldreboende och kan inte träffa den personen heller. De personer som har hemtjänst har redan drabbats ännu mycket hårdare än alla vi andra av denna pandemi. Och märk väl: Vi andra förbjuds inte att åka någonstans. Staten litar på att vi kan bestämma vad vi själva ska göra och vad som är en nödvändig resa under ansvarstagande.

Fru talman! Att inte ha frihet att lämna sin hemkommun under säkraste möjliga förhållanden och att inte kunna använda sin egen egendom anser jag vara otroligt fel. Till er som har en älskad sommarstuga som ni har saknat hela vintern vill jag säga: Ni borde självklart kunna åka dit om det är viktigt för er och om det är möjligt att lösa detta på ett säkert sätt för er omgivning och för er själva. Det är detta skyddsnätet är till för. Skyddsnätet är till för varje människas frihet och för en trygg och rik vardag, även när kroppen sviker och även under en pandemi.

(Applåder)

Anf. 18 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! När Centerpartiet kom med förslaget till utskottet var det inte en ny fråga i sig. Den hade diskuterats ganska länge. Det som kommunerna rekommenderats av socialministern och i reservationen är att kringgå lagen. Det är det besked som kommunerna har fått när de har berättat att de absolut inte vill minska på rätten till bistånd men däremot saknar personal. Det är inte fråga om resurserna; regeringen har på ett tydligt sätt lovat att man kommer att stötta dem som har kostnader till följd av pandemin. Men man saknar personal. Hur ska man kunna utföra den hemtjänst som människor behöver när personalen helt enkelt inte finns att uppbringa på grund av att vi följer riktlinjerna och fler är sjuka just nu? Vårdpersonal är en känslig grupp, och vi har inte testning som räcker till.

Det besked kommunerna har fått, både från socialministern och i reservationen, har varit: Kom överens och för en dialog, så att ni inte behöver göra det här! Jag tycker att de höga tonlägen vi alldeles nyss hört i debatten hade varit berättigade om man inte hade hänvisat till att lagen ska kringgå.

Man kan mycket väl säga nej till önskemålet från kommunerna. Kristdemokraterna har gjort det i alla andra frågor som rör socialtjänstlagen och LSS när man velat kringgå dem på grund av pandemin. Vi har inte funnit skäl till det, för den rättighet du har där du bor ska du få behålla. Den är nödvändig för att du ska kunna leva ett gott liv.

Men när det gäller att dessutom få hjälp om man flyttar till en semesterkommun där man har sitt sommarboende är det även den andra kommunens möjligheter det handlar om. Har den personal så att det räcker även för de tillkommande gästerna? Denna sommar är det en del kommuner som längtar efter att få ta emot sina sommargäster, medan andra säger att de kanske kommer att ha det svårt och inte är säkra på om de klarar detta.

Beskedet från ganska många här i talarstolen och från socialministern har varit att det går att komma överens så att man inte behöver följa lagen och så att människor inte får den här hemtjänsten. Jag tycker att det är rakare att säga: Om ni har uttömt alla möjligheter och enbart denna sommar behöver kunna göra ett undantag vill vi göra en lagändring.

Vi ska vara tydliga med att alla insatser man gör i en kommun ska ha stöd i lag. Vi kan inte som lagstiftare säga: Försök komma överens, så att ni kan kringgå lagen! Jag vill stifta lag, och jag förutsätter att varje kommun följer lagen. Kristdemokraternas mening är att det är rimligt att kommunerna får en möjlighet att göra ett undantag enbart denna sommar och bara i detta fall, eftersom det handlar om att det är tillkommande gäster som kommunen kanske inte klarar av. Då måste man säkerställa att de egna invånarna först får den hemtjänst eller de insatser de behöver.

Därmed yrkar Kristdemokraterna bifall till förslaget. Vi ser fram emot ett lagförslag. Jag noterar i reservationen att reservanterna tycker att det är för tidigt. Det är möjligt att lagförslaget därför kommer i september, och då har det försatt sin verkan. Men som lagstiftare behöver vi vara tydliga med legitimiteten. Jag förväntar mig att varje kommun arbetar under lagen. Därför är jag lagstiftare.

(Applåder)

Anf. 19 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Detta är en av de debatter som hålls endast av det skäl att det just nu pågår en pandemi som får konsekvenser på det övriga samhället. Den handlar om huruvida man ska ha rätt att ha hemtjänst när man vistas i annan kommun än sin bosättningskommun under rådande extraordinära situation. Det är fråga om en tillfällig förändring, inte en permanent, som man kan tro när man lyssnar på en del av mina kollegor här i dag.

Låt mig börja med att säga att hemtjänstens personal hör till dem som gör ett fantastiskt arbete just nu. Det gör de förstås alltid, men just nu ofta med liten personalstyrka, bland annat på grund av sjukdom och eftersom testningen inte fullt ut fungerar, så att personal med symtom som skulle kunna vara orsakade av corona måste stanna hemma. De har inte heller alltid den skyddsutrustning som behövs för att de ska kunna känna sig säkra när de möter dem de vårdar – både för sin egen skull och för att veta att de inte smittar. Vad vi vet är att den här smittan är lömsk och att människor som inte visat symtom ändå burit på covid-19.

Till detta kommer de instruktioner som våra myndigheter hittills gett oss. Vi ska inte resa några längre sträckor och måste alla acceptera att sommaren 2020 inte kommer att bli som vi planerade eller som vi hoppades.

Mot denna bakgrund har ett antal kommuner signalerat att de inte klarar kraven i socialtjänstlagen 2 a kap. 6 §, där det står: ”När en enskild avser att vistas en kortare tid i en annan kommun än bosättningskommunen, och till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom behöver stöd och hjälp för detta, är vistelsekommunen” – eller sommarkommunen, som vi ibland kallar det – ”skyldig att ... verkställa bosättningskommunens beslut” om stöd och hjälp. Med andra ord: Har den enskilde rätt till hemtjänst i sin egen kommun har den också rätt att få det under sin sommarvistelse.

Fru talman! Dagens debatt handlar inte om att ta bort rätten och friheten att kunna tillbringa sommaren någon annanstans om man till exempel är äldre, har en funktionsnedsättning eller har en allvarlig sjukdom. Nej, den handlar om att respektera att vi just nu lever i en mycket speciell tid som tillfälligt kräver andra regler och förutsättningar.

Allra ytterst handlar det om de gamla, funktionsnedsatta och sjuka som riskerar att inte få det stöd och den hjälp de har rätt till. Av de orsaker jag inledningsvis nämnde måste den alltför lilla personalgruppen klara fler individer, vilket innebär att man måste minska omsorgen om de redan befintliga kommuninvånarna. Det är lagen som säger att man måste det. Falkenberg avslog begäran om hemtjänst med hänvisning till myndigheternas rekommendationer och pekade på risk för smittspridning, men förlorade i förvaltningsrätten i Göteborg den 4 maj. Det var självklart att man förlorade. Svensk lag är till för att följas, och lagen är i det här fallet tydlig.

Myndigheternas rekommendationer upphäver inte svensk lag. Det kan bara den lagstiftande församlingen göra, det vill säga riksdagen. Rätten skrev bland annat att en kommun inte kan välja om den vill följa gällande lagstiftning eller inte.

Fru talman! Regeringen tycker inte att detta är ett problem. Den tycker att om bara bosättningskommunerna struntar i att begära hemtjänst hos vistelsekommunerna löser det sig. Den inte bara struntar i de boende med omsorgsbehov, personalen som sliter förtvivlat för att klara alla sina patienter och den ökade smittrisen, utan den uppmanar indirekt kommunerna till lagbrott.

Det är häpnadsväckande, och det är beklämmande. Legitimiteten i svensk lagstiftning undergrävs när man inte ger kommunerna tillräckligt stöd för att kunna neka tillfälligt boende hemtjänst.

Fru talman! Den 23 april föreslog vi moderater att Sverige tillfälligt ska ändra socialtjänstlagen så att kommuner inte ska vara skyldiga att erbjuda tillfällig hemtjänst under coronapandemin. Detta fick snabbt stöd av Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Vi hoppades att regeringen skulle agera, men inget skedde.

När Centerpartiet lade fram ett utskottsinitiativ i frågan var det tydligt att det fanns en majoritet i Sveriges riksdag för en sådan lagändring. Det är vad som i dag ligger på riksdagen bord och som vi moderater yrkar bifall till.

Jag blir lite beklämd när jag hör vice ordföranden i utskottet. Jag måste avslutningsvis nämna det. Vem får hemtjänst i dag? Det är inte vem som helst. Det är personer som har behov av stöd och hjälp.

Kristina Nilsson verkar ha glömt tre saker:

1. Det är en extraordinär situation.
2. Personalsituationen är i många kommuner ytterst ansträngd.
3. Detta är det allra viktigaste och mest beklämmande: Det är de gamla, de funktionsnedsatta, de med svåra sjukdomar och de som bor året runt, 365 dagar, tolv månader om året, i dessa kommuner som nu riskerar att inte få den hjälp och det stöd som de har rätt till.

Per Svensson, socialdemokratiskt kommunalråd i Falkenberg, sa tisdagen den 5 maj i Sveriges Radio: Jag tycker att vi är i en extraordinär situation. Regering och riksdag borde ta tag i frågan.

Jag och Moderaterna delar Per Svenssons uppfattning. Det är vad vi gör nu. Nu är det upp till regeringen att agera. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 20 KRISTINA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att Camilla Waltersson Grönvall talar med emfas om utförarkommunernas problem just i den här situationen. Jag saknar en analys av de äldres situation och möjlighet att kanske kunna vistas i sin sommarstuga och få sin hemtjänst som de har rätt till.

Vi har inte på något sätt uppmanat kommuner att bryta mot lagen. Vi litar på att de gamla som har hemtjänst själva kan göra bedömningen. Är det lämpligt att jag åker till mitt sommarställe eller inte? Jag känner mig väldigt trygg med att våra kloka äldre kan göra den bedömningen och se vad som är bäst både för dem och för deras omgivning.

Jag tycker att Camilla Waltersson Grönvall fastnar lite i frågan som om det vore ett faktum att alla äldre reser kors och tvärs i dessa tider och kräver att få hemtjänst lite överallt. Det gör de inte. Det finns ingenting som tyder på det.

Det var bra att det fanns ett socialdemokratiskt kommunalråd som Camilla Waltersson Grönvall kunde hänvisa till. Men jag har inte sett någon statistik på att Falkenberg är särskilt belastat i den här situationen. Vi måste ändå kunna titta på helheten.

Jag skulle gärna vilja veta: Vad säger Camilla Waltersson Grönvall till den äldre som tycker att den på ett säkert sätt kan besöka sin sommarstuga i Falkenberg trots att den har en liten hemtjänstinsats?

Anf. 21 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Det är häpnadsväckande att vi här i dag hör socialutskottets vice ordförande rikta dessa frågor till mig.

Till att börja med kan jag svara Kristina Nilsson: Under förutsättning att de äldre reser enligt de rekommendationer som vi har blivit förelagda och inte behöver någon hemtjänst är det inte vad dagens diskussion handlar om.

Jag tror inte att det finns någon i den här debatten som har talat om att de äldre ska resa "kors och tvärs". Senast jag såg rekommendationer från våra ansvariga myndigheter skulle vi resa en väldigt kort sträcka. Redan

det gör att många, oavsett om de är yngre eller äldre, inte kan ta sina sommarstugor i bruk.

Det är någonting som jag beklagar. Jag om någon förstår inte minst om man vill ta sig till västkusten för att få rekreation där och ha en härlig semester. Det är någonting som är helt fantastiskt.

Men detta är inte vilken sommar som helst. Det är helt förvånande att Kristina Nilsson och regeringen inte verkar ha uppfattat det. Vi kan inte resa på det viset.

Fru talman! Ingen har hindrat någon från att resa. Det här handlar om de gamla, de sjuka och de funktionsnedsatta som i dag riskerar att inte få sin hemtjänst och det stöd och den hjälp de har rätt till.

Vad säger Kristina Nilsson till dem som riskerar att inte få det stöd och den hjälp som de behöver därför att det kommer människor resande till kommunen som gör att en redan ansträngd personalsituation blir helt ohållbar? Ska vi uppleva den situationen där gamla inte får sitt stöd och sin hjälp innan vi reagerar? Då är det faktiskt för sent.

Anf. 22 KRISTINA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jag är övertygad om att de gamla kommer att få den hjälp de behöver även detta år.

Camilla Waltersson Grönvall säger själv att många inte kan ta sina sommarstugor i bruk på grund av avståndet. Det är precis det jag försökt säga hela tiden. Vi kan inte lagstifta om ett problem som vi inte har sett om det över huvud taget har uppstått.

Det är viktigt att vi alla tar ett eget ansvar i pandemin. Det är fel att man ska diskutera på ett annat sätt bara för att du har tillgång till hemtjänst eller har en funktionsnedsättning. Vi måste kunna lita på att alla vi tillsammans i Sverige tar ansvar för att följa myndigheternas rekommendationer.

Om jag skulle säga ja till det lagförslag som ni har lagt fram skulle jag säga: Den här gruppen klarar inte av att ta eget ansvar, så här måste vi gå in och lagstifta just precis för dem. Vi har en massa argument för att det redan finns när det inte finns någonting som visar att det har en tendens att bli på det här sättet.

Det uppstår också många fler frågor utifrån lagförslaget. Det finns människor med hemtjänst som har valt utifrån sitt eget ställningstagande att isolera sig i sin sommarstuga. De ser att det är bättre för både deras eget skydd och andras skydd än att de kanske vistas i stadsområden som Stockholm.

Vad ska vi säga till dem? Ska vi säga: Åk hem? Nej, det tycker jag är helt fel. Det är synd att det finns en majoritet för förslaget. De gamla är fullständigt kapabla att fatta beslut själva och göra det bästa av den speciella situation som råder.

Anf. 23 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Jag måste ärligt säga att jag tycker att det är svårt att driva en seriös debatt med personer som fortsätter att blanda äpplen och päron. Debatten handlar inte om människor som har valt att sätta sig i karantän och inte ta samhällets resurser i anspråk i form av hemtjänst.

Det handlar om de människor som måste ha stöd och som hemkommunen planerar för utifrån de förutsättningarna de har. De har det tryggast

och säkrast just nu i sin ordinarie hemkommun. Där har man bäst förutsättningar att planera för det.

Men när flyttningar sker just nu, i tider av smittspridning och i tider av svår personalansträngning, är det dessa människor, de svagaste och de mest sköra, som riskerar att fara illa. Jag tycker att det är otroligt tråkigt att man väljer att inte se dessa människor. Det är tråkigt att Socialdemokraterna gör detta – en socialdemokratisk regering som nu också har en företrädare i riksdagen som väljer att inte förstå.

Fru talman! Jag väljer att tolka det så, för jag kan inte tro att Kristina Nilsson inte förstår intentionen i att vi ska skydda dem som verkligen behöver stöd och hjälp. Om man bor kvar hemma just nu har man den bästa möjligheten att få detta, men nu handlar det om dem som bor i dessa 50–60 kommuner som har signalerat att de är rädda för att inte klara situationen. Ska vi få en sommar där slutsatsen blir att inte alla fick det stöd och den hjälp de behövde? Det kan få katastrofala konsekvenser.

Jag undrar om Kristina Nilsson är beredd att ta detta ansvar.

Anf. 24 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Vi känner alla väl till att det råder en extraordinär situation i Sverige och i resten av världen just nu.

Många kommuner tvingas i dag ändra prioriteringar inom välfärden på grund av covid-19-krisen. Bland annat påverkar detta den redan ansträngda personalförsörjningen inom hemtjänsten, och då speciellt i kommuner där invånarantalet utökas under sommarmånaderna.

Flera kommuner har larmat, och fortsätter att larma, om att det kommer att bli svårt för dem att tillhandahålla stöd och hjälp i enlighet med socialtjänstlagen just den här sommaren på grund av coronakrisen. Redan i dag är det brist på personal, och mycket av den personal som i dag arbetar och har arbetat genom krisen hittills går i dag på knäna. De har haft det väldigt tufft, och kanske får de inte ens en välbehövlig semester det här året.

Det finns alltså behov av ett tillfälligt undantag från vistelsekommunens skyldighet att verkställa bosättningskommunens beslut om socialtjänstinsatser.

Många äldre har säkerligen just nu ett extra stort behov av att få komma ut till sina lantställen under den här sommaren, kanske efter månader av social isolering. I dag rekommenderar dock Folkhälsomyndigheten att man som enskild ska avstå från onödiga resor för att inte bidra till smittspridning.

När någon avser att vistas en kortare tid i en annan kommun än i bosättningskommunen och till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom behöver stöd och hjälp ska vistelsekommunen i enlighet med socialtjänstlagen, som jag sa tidigare, fortfarande ge stöd i de kommuner där möjligheten finns.

Sverigedemokraterna står bakom att utskottet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen att den skyndsamt ska bereda ett lagförslag som innebär en tidsbegränsad möjlighet för en vistelsekommun att neka hemtjänst för personer med en annan bosättningskommun och återkomma till riksdagen.

Därför, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Sverigedemokraterna värnar om Sveriges befolkning och vill göra allt som står i vår makt för att under denna kris skapa trygghet för dem som är

särskilt sårbara och för att rädda så många liv som det bara är möjligt. Kriser får inte påverka hur vi tar hand om de grupper i samhället som är mest sårbara och i störst behov av hjälp.

Vi måste stötta sköra grupper. Men vi måste också – det är ett ansvar som jag anser att vi har i den här kammaren – hjälpa de kommuner som är eller blir hårt belastade i sommar. Vi måste stå stadigt för alla dem som behöver oss, även när krisen är här.

Fru talman! Det är trots allt så att detta förslag inte innebär att riksdagen genom en lag kommer att förbjuda äldre att åka till sina sommarboenden. Detta lagförslag innebär faktiskt bara att kommuner har rätt att neka hemtjänst om de inte mäktar med att erbjuda den till sommargästerna.

Om man har ett sommarhus och ett sommarboende som man tänker sig att åka till i en vistelsekommun som inte kan erbjuda hemtjänst och om man kanske behöver lite lättare hjälp med medicinering eller sådant kanske någon granne eller anhörig kan hjälpa till med den enkla insatsen.

Detta lagförslag är som sagt inte en lag som gör att vi förbjuder de äldre att vistas i sina sommarboenden, utan det innebär en möjlighet för de kommuner som inte har kapacitet att erbjuda tjänsterna till dem.

Anf. 25 SOFIA NILSSON (C):

Fru talman! Den som behöver hemtjänst ska inte vara låst till sin hemkommun. En dom i förvaltningsrätten i Göteborg har nyligen konstaterat att mottagarkommunen inte har rätt att neka att hjälpa, enligt socialtjänstlagen. I grunden är det naturligtvis helt rätt.

Men under extraordinära omständigheter, som nu, får alla vara beredda att anpassa sig till det möjliga, till det rimliga och till det säkra. Regering, stat och kommuner måste hitta en gemensam väg fram. Att klara hemtjänstbemanningen under semestern en vanlig sommar kan vara en utmaning för de flesta svenska kommuner.

Under de senaste månaderna har vi dessutom sett att stor kraft läggs ned och många upppoffringar görs i våra kommuner för att uthålligt kunna arbeta med den pågående pandemin. Centerpartiet är tydligt med att vi måste lägga grunden för att kommunerna under en längre tid ska kunna erbjuda en kvalitativt bra och stabil hemtjänst, inte minst till dem med stora dagliga behov.

Fru talman! Våra kommuner har en dimensionering för att klara de invånare som är skrivna i den kommun där de i normalfall bor. När vi nu närmar oss sommaren finns det stora farhågor för att planering och resurser inte kommer att räcka om det blir en stor ökning av tillfälligt sommarboende som behöver hemtjänst.

I det läge vi befinner oss i just nu skulle vi vilja ge kommunerna möjlighet att tillfälligt under sommaren neka att utföra hemtjänst till personer som är tillfälligt boende i kommunen. Vi menar att fokus måste ligga på att leverera kvalitet och på att få personalen att orka, för denna pandemi är långt ifrån över.

Centerpartiet ser naturligtvis att det ska kunna vara möjligt för de kommuner som kan och vill erbjuda hemtjänst till sommargäster att göra det – det är givetvis fritt fram. Vi behöver däremot en laglig möjlighet att säga nej för kommuner som inte tror att de kommer att klara uppdraget utan att riskera kvaliteten. En sådan möjlighet måste finnas.

Prot. 2019/20:130
2 juni

*Vistelsekommuners
ansvar för social-
tjänstinsatser*

Den utmaning som den rådande covid-19-pandemin ställer på svensk välfärd är ett synnerligen giltigt skäl att tillfälligt få göra undantag från denna frihet som vi normalt sett har.

Det underliga i denna debatt är att samtliga partier uttrycker att de vill ge kommuner rätt att neka hemtjänst. Därför tycker jag att det hade varit mer rakt att också ändra lagen tillfälligt i stället för att bakvägen försöka få igenom någonting och egentligen uppmuntra kommuner att bryta mot lagen. I mina öron låter det som dubbelmoral. Där inte dialog fungerar krävs skarpa beslut.

Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 26 LINA NORDQUIST (L) replik:

Fru talman! Jag ställer min fråga till ledamoten Nilsson eftersom det var från Centerpartiet som förslaget kom i utskottet.

Jag förstår faktiskt inte. Jag har under denna vår sett tåg tömmas, stationer tömmas och gator ligga öde. Sista april i Uppsala var det totalt folktomt. Jag har sett människor följa rekommendationer uthålligt under många månader. På vilket sätt skulle en sårbar och skör kropp innebära ett skört omdöme? Jag begriper det inte.

Anf. 27 SOFIA NILSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tackar för ledamotens fråga.

Det här handlar verkligen inte om äldres omdöme eller huruvida de vill åka till sin sommarstuga eller inte. Det här handlar om att vi just nu är mitt i en pandemi. Det handlar om att vi behöver göra allt som står i vår makt för att stärka kommunerna så att de faktiskt ska kunna ge hemtjänst till de personer som dagligen vistas i sin hemkommun och har stora dagliga behov. Det handlar om att vi måste skapa en långsiktighet och en uthållighet.

Det handlar verkligen inte om att äldre skulle utgöra ett hot. Det handlar om att vi vill stärka kommunerna. Om kommunen säger att det går bra – ni är välkomna hit, ni kan komma och besöka er sommarstuga – är det naturligtvis fritt fram. I min värld blir det dock konstigt när vi säger till kommunerna att de kan säga nej till att ge hemtjänst och då faktiskt uppmunar dem att bryta mot lagen. I stället bör vi följa med och se till att ge dem den här möjligheten. Varför ska kommunerna mitt under en pågående pandemi lägga tid och kraft på överklaganden i stället för att lägga tid och kraft på sin personal och på att fortsätta att utveckla kvaliteten?

Anf. 28 LINA NORDQUIST (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Nilsson, för svaret!

Nej, jag tycker verkligen inte att man ska uppmåna någon att bryta mot lagen. Lagar finns för att följas. Det är just detta som är min poäng: Lagar finns för att följas även när det blir svårt. Skyddsnätet finns ju inte för kommunens skull eller för sin egen skull. Skyddsnätet finns för människors skull, för de allra skörastes skull. Vi måste göra vårt allra bästa för att ge de personerna deras frihet även när det är riktigt tungt.

Det är tyvärr inte de signaler jag får från de här kommunerna. Signalerna jag får är att man vill säga nej till fritidsboende – inte säga nej när måttet verkligen är rågat och man uttömt alla möjligheter, utan man vill få det så lätt som möjligt att säga nej rakt av.

Som jag ser det innebär det beslut som nu kommer att fattas att vi säger att människorna finns till för att anpassa sig efter en kommun och en organisation. Jag anser att det är precis tvärtom: Det är organisationer, kommuner och gemenskaper som finns till för att livet ska fungera även när kroppen går sönder. Håller inte ledamoten Nilsson med mig om detta?

Anf. 29 SOFIA NILSSON (C) replik:

Fru talman! Vi har en svår situation, och detta är en svår fråga i grund och botten. Friheten för människor att kunna bo och vistas på andra ställen och ändå ha sin hemtjänst är en grund i socialtjänstlagen. Men i en pandemi, när vi är mitt inne i en kris där vi ser att vi tillsammans, med gemensamma krafter, måste göra mer för att skapa en hållbar situation för fler, tycker jag att samtliga måste göra vissa uppoffringar.

Återigen blir det svårt att få ihop argumentationen. Man tycker att kommunerna ska kunna neka hemtjänst – det har faktiskt samtliga partier uttalat – men samtidigt vill man inte gå med på att ändra lagen. Det blir något slags dubbelmoral i det hela. Bakvägen förklarar man att kommunerna kan säga nej och att det är okej, men samtidigt vill man inte följa med och ändra lagen. För mig blir det något slags dubbelmoral och ett dubbelt budskap till våra äldre.

Samtidigt har vi också en folkhälsomyndighet som i skarpa riktlinjer säger åt oss att stanna hemma mer och resa så lite som möjligt. Det är också något slags förstärkning av den delen.

Därför tycker jag att detta är den rakaste och ärligaste vägen fram. Vi vill stötta våra kommuner att se till att bevara den hemtjänst man har och bevara och höja kvaliteten för dem som dagligen har sin hemtjänst i sin hemkommun. Därför lade vi fram det här utskottsinitiativet, som ger kommunerna en laglig rätt att säga nej.

Men naturligtvis: Om kommunerna ser att det finns en möjlighet att ta emot människor är det fritt fram att åka till sin sommarstuga, om man kan göra det på ett tryggt och säkert sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 3 juni.)

§ 8 Genomförande av EU:s direktiv om automatiskt utbyte av upplysningar som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang

Skatteutskottets betänkande 2019/20:SkU14

Genomförande av EU:s direktiv om automatiskt utbyte av upplysningar som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang (prop. 2019/20:74)
föredrogs.

Anf. 30 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Jag ska vara extremt kortfattad. Jag vill yrka bifall till vår reservation under punkt 2.

Prot. 2019/20:130

2 juni

*Vistelsekommuners
ansvar för social-
tjänstinsatser*

*Genomförande av
EU:s direktiv om
automatiskt utbyte av
upplysningar som rör
rapporteringspliktiga
gränsöverskridande
arrangemang*

Anf. 31 KRISTINA NILSSON (S):

Fru talman! Jag ska inte vara mycket långrandigare än Karin Rågsjö. Jag vill för vår del yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 juni.)

Svar på interpellation

§ 9 Svar på interpellation 2019/20:401 om den striktare bedömningen av grundläggande behov

Anf. 32 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Pia Steensland har frågat mig om jag anser att intentionen i LSS – att personer med omfattande funktionsnedsättning ska ges möjlighet att leva som andra – är uppfylld när det grundläggande behovet personlig hygien begränsas till att endast omfatta hjälp som syftar till att hålla kroppen ren från smuts och andra ohälsosamma ämnen. Pia Steensland har även ställt frågan vilka åtgärder, utöver de angivna i januariöverenskommelsen, jag och regeringen är beredda att vidta för att personer med omfattande funktionsnedsättning ska kunna leva ett liv som andra i enlighet med intentionerna i LSS.

Givetvis ska personer med funktionsnedsättning ges möjlighet att leva ett liv som andra. Det var intentionerna när lagstiftningen togs fram, och det är utgångspunkten för regeringens politik. Som lagen är skriven åligger det Försäkringskassan och kommunerna att tolka och tillämpa bestämmelserna. En enskild som är missnöjd med ett beslut kan överklaga det till allmän förvaltningsdomstol. Regering och riksdag är enligt grundlag förhindrade att söka påverka tillämpningen av lagen i det enskilda fallet.

Sedan ett antal år har det skett en kontinuerlig minskning av antalet personer som får personlig assistans. Det var också bakgrunden till att regeringen i Försäkringskassans regleringsbrev för 2020 gav myndigheten i uppdrag att analysera och beskriva orsakerna till att antalet personer som beviljats ersättningen minskar samt till att ersättningen upphör. Den 25 maj 2020 redovisade Försäkringskassan uppdraget, och vi analyserar nu slutsatserna vidare inom Regeringskansliet.

Mot bakgrund av utvecklingen har också flera åtgärder vidtagits. År 2018 genomfördes lagändringar som innebar att tvåårsomprövningarna inom assistansersättningen slopades samt att personlig assistans kan beviljas för bland annat väntetid och beredskap. Vidare har andning införts som ett grundläggande behov, och regeringen har lämnat förslag om att assistans ska kunna beviljas för samtliga hjälpmoment som avser andning och sonndmatning. Regeringen har därutöver tillsatt en utredning som ska lämna förslag på hur rätten till personlig assistans kan stärkas för stöd vid egenvårdsinsatser och för behov av hjälp med tillsyn. Utredaren ska även göra en översyn av hur föräldraansvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans kan smaltas av.

Fru talman! Jag vill inleda med att säga att jag uppskattar att socialministern har tagit sig tid att komma till kammaren i dag. Jag vet att statsrådet arbetar hårt med att bekämpa smittspridningen av det nya coronaviruset, och jag respekterar det arbetet. Jag uppskattar också den dialog som vi har kopplat till pandemin i socialutskottet.

Av respekt för den stora arbetsbelastning som nu ligger på socialministern och Socialdepartementet har vi kristdemokrater under våren varit återhållsamma med att lämna in skriftliga frågor och interpellationer. Men när det gäller den personliga assistansen och vi ser att en redan akut kris fördjupas ytterligare kan vi kristdemokrater inte vara tysta. Det handlar om att försvara människovärdet och mänskliga rättigheter.

Fru talman! Jag har kallat socialministern till riksdagen eftersom Försäkringskassans vägledning nu slår fast att det endast är hjälp som syftar till att hålla kroppen ren från smuts och andra ohälsosamma ämnen som kan godtas som det grundläggande behovet personlig hygien – och då bara de delar av dessa behov som är av mycket privat eller integritetskänslig karaktär. I praktiken innebär denna striktare bedömning att personer med funktionsnedsättning inte kan få assistans för grundläggande personlig hygien för att ta på sig deodorant, raka benen eller armhålorna, smörja in kroppen med hudkräm efter duschen, fila naglarna, sminka sig, använda balsam för att reda ut håret eller fixa i ordning och torka håret.

Fru talman! Jag och Kristdemokraterna menar att denna striktare bedömning driver rättspraxis otroligt långt ifrån intentionen med LSS. Mäniskor med omfattande funktionsnedsättning kan nu inte leva som andra. Det är självklart för mig att använda deo för att slippa oroas för att jag ska börja lukta illa under armarna. Lika självklart är det att sminka mig och göra mig i ordning i håret på morgonen. Om jag inte skulle få göra det skulle jag känna mig naken, ofräsch och faktiskt underlägsen mina kollegor. Det skulle i förlängningen försämra mina förutsättningar att göra ett gott jobb. Jag är säker på att både talmannen och ministern instämmer när det gäller vikten av att kunna vårda sitt yttre. Jag gissar att inte heller socialministern skulle vilja gå osminkad till jobbet.

Jag förstår faktiskt inte varför personer med funktionsnedsättning inte ska ha rätt att vårda sitt yttre och känna sig fräscha, vilket är något som så starkt hänger ihop med självkänslan och självförtroendet.

Vi måste komma ihåg att den striktare bedömningen av personlig hygien även kommer att medföra att färre personer kommer att komma upp i de kritiska 20 timmarna grundläggande behov i veckan. Fler personer, fru talman, kommer alltså att förlora rätten till assistans.

Jag instämmer såklart i socialministerns svar om att regering och riksdag enligt grundlag är förhindrade att försöka påverka tillämpningen av lagen i det enskilda fallet. Men det som jag och Kristdemokraterna menar är att det är regeringens skyldighet att agera snabbt och kraftfullt för att ändra själva lagtexten när rättspraxis har förskjutits så långt att myndighetens bedömningar strider emot grundintentionen med LSS. Det är här som regeringen har misslyckats.

Det ger ändå lite hopp att socialministern i sitt svar säger att personer med funktionsnedsättning givetvis ska ges möjlighet att leva ett liv som andra. Jag vet också från tidigare samtal med ministern att hon har full

förståelse för hur illa det är ställt och att hon har goda ambitioner inom området. Jag uppskattar det.

Men min fråga till socialministern kvarstår: Anser socialministern att intentionen i LSS är uppfylld när det grundläggande behovet personlig hygien begränsas till att endast omfatta hjälp som syftar till att hålla kroppen ren från smuts och andra ohälsosamma ämnen? Om inte: Vilka åtgärder utöver januariöverenskommelsen är ministern villig att vidta för att återupprätta intentionen med LSS?

Anf. 34 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag vill tacka Pia Steensland för frågan. Det är verkligen inte meningen att covid-19 ska göra att vi inte diskuterar, debatterar, har en dialog om och lyfter fram de brister som vi i övrigt ser i samhället. Jag vill också understryka att jag själv och regeringen inte har velat medverka till olika typer av inskränkningar i socialtjänstlagen gentemot grupper som behöver samhällets stöd. Det gäller allt från LSS och gruppbostäder till det som kammaren precis diskuterade om möjligheten för äldre att kunna få hemtjänst i andra kommuner.

För mig är det olika sidor av samma mynt. Människor är beroende av att få samhällets stöd i vissa situationer. Man behöver det i varierad grad: En del behöver det livslångt, och en del har behov som ser annorlunda ut.

Min uppfattning är att bokstavstolkning, vilket jag tycker att det handlar om i det här fallet, av lagstiftning som vi ser att domarna gör är otroligt – nu får jag välja orden varsamt, för jag blir säkert citerad – olyckligt och sorgligt. Det är inte ett politiskt beslut, och jag tänker att det förtjänar att påminnas om, både eftersom denna debatt säkert ses av dem som är intresserade, berörda och ganska förbannade och för framtiden när det här finns nedtecknat. Det är inte ett politiskt beslut. Jag skulle aldrig medverka till ett sådant politiskt beslut. Det är mitt svar på vad jag tycker om den tolkningen och den domen.

När man däremot kommer till frågan om att ändra lagstiftningen är det precis den här situationen som vi har diskuterat så många gånger. Vi är vana, och det är väl därför vi engagerar oss politiskt, vid att vilja påverka den situation vi lever i och kunna påverka förutsättningarna och bygga ett välfärdssamhälle som människor omfattas av. Vi vill inte sitta och vara åhörare och se på när jurister och andra aktörer gör tolkningar som är långt ifrån det som vi tycker borde vara den rimliga tolkningen.

Jag tycker att man är långt ifrån när det gäller detta. Det är verkligen mitt svar: Jag tycker att det är mycket långt ifrån. Vi tittar på hur vi kan hantera detta. Det går inte att komma ifrån det som jag nämnde i mitt svar och som Pia Steensland också upprepade, att regering och riksdag enligt grundlag är förhindrade att försöka påverka tillämpning av lagen i det enskilda fallet. Samtidigt blir ett enskilt fall prejudicerande, och det är den här krocken som blir väldigt svår.

Det är inte heller så att lagstiftningen räknar upp ett antal moment och att regering och riksdag kan välja att addera några moment, utan det är mycket mer komplicerat än så. Men jag har verkligen ingenting till övers för den typen av domar som begränsar människors frihet. Syftet med lagstiftningen är ju att man ska kunna leva ett liv som andra och känna en frihet. Det är därför LSS kallas för en frihetsreform. Jag tycker att det här är mycket, mycket bekymmersamt.

Jag vill också upprepa det som jag sa i mitt svar, nämligen att Försäkringskassan i sitt regleringsbrev för innevarande år fick ett uppdrag att se över varför ersättningen minskar. Vad beror det på? Vilka anledningar kan myndigheten se och belägga? Det behöver vi veta för att vi ska ha rätt perspektiv när vi tar tag i de problem som vi ser finns.

Så sent som i förra veckan, den 25 maj, redovisade Försäkringskassan uppdraget. Nu analyserar vi det, och jag tänker verkligen återkomma. När vi får det underlaget och svaret kan vi gå vidare.

Sedan återstår att se vilket material och vilka underlag från de utredningar som redan är gjorda som vi kan använda. Vi behöver nytt berett underlag för att kunna göra förändringar av lagen. Det går inte att använda ett regleringsbrev, även om det ibland beskrivs så, oavsett om det är positivt eller negativt. Man kan inte med regleringsbrev trumfa lag.

Anf. 35 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag uppskattar ministerns engagemang i frågan. Samtidigt tänker jag: Det är inget politiskt beslut som är fattat, men då krävs det ju ett politiskt beslut för att se till att vi får stopp på den här tolkningen som slår så himla fel.

Vi hade en debatt tidigare i dag om betänkandet om andning och sondmatning, och då hade vi kristdemokrater lagt fram ett förslag om att ha ett tilläggsdirektiv till den pågående utredningen om egenvård och föräldrans ansvar – ett tilläggsdirektiv för att se till helheten när det gäller samtliga grundläggande behov så att hela den tiden skulle räknas som assistans. Men det fick inget stöd av Socialdemokraterna där. Det hade ju varit en väg framåt att faktiskt utreda det i stället för att bara titta på andning och sondmatning, vilket ju är jätteviktigt, och jag är jättetacksam att detta är på plats.

Rapporten som ministern hänvisar till från Försäkringskassan, som kom från ett uppdrag i regleringsbrevet, visar att för första gången sedan LSS infördes för 26 år sedan har antalet assistanstimmar per assistanstagare slutat att öka. Det är det som har skett nu, och det var också målet enligt regleringsbrevet för 2016. En av slutsatserna är att detta beror på att just det grundläggande behovet med den personliga hygien har inskränkts. Det skedde ju en inskränkning för något år sedan som inte var lika skarp som den som har skett nu. Utifrån det kan vi förvänta oss att det kommer att komma ytterligare tragedier i spåren av den här vägledningen som vi debatterar i dag.

Man lyfter också i den här utredningen fram tvåårsomprövningen och att den har varit ett stort problem. Jag kan bara föreställa mig den rädsla, fru talman, som många personer med funktionsnedsättning och deras anhöriga tvingas leva med varje dag. Tänk på alla som är livrädda för att tvåårsprövningarna ska dra igång igen och alla de som upplever att de har ett ökat behov men inte vågar söka mer assistans därför att de är rädda för att förlora det som de har! De är rädda för att de ska få färre timmar och hamna under 20-timmarsgränsen som är avgörande för att få den statliga assistansen. Deras rädsla är befogad, för i samma rapport som ministern hänvisar till konstateras: ”Att tvåårsomprövningarna togs bort har också lett till att vissa assistansmottagare har kvar sin ersättning, trots att de med

största sannolikhet inte hade haft rätt till assistansersättning om de ansökt i dag.”

Det är helt omänskligt. Människor ska inte behöva leva med den rädslan i välfärdslandet Sverige.

Jag hör att socialministern inte är tillfreds med hur utvecklingen ser ut i dag. Samtidigt kan man undra, nu när vi vet och kan förutse att det kommer att bli ännu värre om vi inte gör någonting och inte tar tag i det här med personlig hygien på ett bra sätt: Hur tänker regeringen att personer med funktionsnedsättning och deras familjer ska klara sin vardag när det blir allt svårare att kvalificera sig för att få sin assistans? Är det institutionsboende som är lösningen?

Fru talman! Jag vore tacksam om ministern kunde utveckla hur regeringen ser på framtiden för personer med funktionsnedsättning och deras familjer.

Anf. 36 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Det är precis som Pia Steensland säger och som framgår av åtminstone ett utdrag av Försäkringskassans analys: För första gången ser man att antalet assistanstimmar inte ökar. Jag gör däremot inte riktigt samma tolkning som Pia Steensland. Jag konstaterar att många av dem som har assistans förmodligen har väldigt stora behov. Men de som har mindre behov har svårare att komma in i assistansen. Att kvalificera sig för att få assistans har blivit svårare. Det innebär helt enkelt att de som är kvar har många fler timmar, men kanske är det bara så många att det totala antalet assistanstimmar inte ökar.

Hur man kommer in i assistansen skulle jag säga bekymrar mig mer än om antalet assistanstimmar ökar eller inte. De har nämligen ökat under lång tid. Jag tror alltså inte att det är huvudproblemet. Problemet är att man inte kommer in i assistansen. Många får avslag. Det är det vi behöver fundera över.

Jag tror inte att frågan om personlig hygien är den mest styrande. Den är naturligtvis ett tecken, ett bevis eller ett exempel på hur man påverkas in på bara skinnet. Jag instämmer i allt som Pia Steensland sa i sitt första inlägg. Ingen av oss skulle vilja vara tvungen att gå direkt från sängen och dra på sig ett par brallor och gå till jobbet. Det ligger mycket i det. Det handlar inte bara om hur man tycker att man ska se ut utan också om en känsla av värdighet.

Jag vill dock gärna komma in på den LSS-utredning som gjordes. Den var ett försök att ta ett helhetsgrepp om något väldigt komplicerat. Utredningen lämnades in under tiden vi hade en övergångsregering – det känns som länge sedan, och det är ganska länge sedan – och därför blev det inte särskilt stor debatt om den. Men eftersom den inte var perfekt i alla avseenden tyckte många att man kanske inte skulle gå vidare med den.

Det är synd. Det finns många delar i den som vi kanske skulle behöva. Att börja om och att sätta igång med nya utredningar tar nämligen lång tid. Jag har dessutom svårt att se att det bara behöver petas lite i själva lagstiftningen, att det skulle handla om enstaka ord. Det är väldigt mycket som har lappats och lagats. Därför hänger den inte ihop och svarar inte mot de syften som vi egentligen vill uppnå.

Jag skulle uppskatta om vi kunde ha en mer samlad diskussion om lagstiftningen. Jag har inte gett upp om att den utredningen skulle kunna gå ut på remiss. Det vore bra. Det vore också bra om många ville det. Det skulle nämligen skapa en diskussion om helheten och sätta fokus på de delar i utredningen som man kanske tycker fungerar dåligt och på de delar där lösningen är rätt. Ibland kom utredaren kanske inte hela vägen fram. Där skulle man kunna hjälpas åt att hitta bättre sätt.

LSS förtjänar en större och mer genomgripande diskussion, eftersom vi inte äger möjligheten att påverka olika insatser och att bara addera saker till lagstiftningen.

När det gäller tvåårsomprövningarna är det som myndigheten skriver säkert korrekt. Jag utgår från att det också finns både de som skulle få fler och de som skulle få färre timmar. En tvåårsomprövning betyder inte att allting är status quo, men den kan inte heller bara leda till att några förlorar. Den var till för att justera.

Regeringen stoppade tvåårsomprövningen eftersom vi var i ett läge där det nyss hade kommit en utredning. Det fanns också en oro, och vi ville inte att människor skulle gå och oroa sig. Det finns säkert personer som skulle vilja ha en omprövning för att få fler timmar, eftersom behovet har förändrats. Men jag vill vara tydlig med att det i dagsläget inte är aktuellt att återinföra tvåårsomprövningar.

Anf. 37 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Problemet med tvåårsomprövningen är precis det som Försäkringskassan själv säger: Om man söker i dag är rättspraxis så förändrad att man inte skulle ha rätt till den assistans man har. Det är problemet. Många har faktiskt ett ökat behov och skulle behöva fler timmar för att klara sin vardag på ett bra sätt, men de vågar inte söka eftersom de då riskerar att förlora helheten.

Det här med personlig hygien är talande. Det är en stor del i att kunna leva som andra. Det är en stor del av självkänslan, självförtroendet och hela den delen. Problematiken nu handlar inte bara om att mycket bryts ut som privat och integritetskänsligt utan också om att vad man ska göra bryts ut. Man får inte rycka bort det där lilla irriterande hårstrået på hakan eller vad det nu kan vara. Det räknas inte.

Jag tror att det är viktigt att hitta ett nytt system, utöver de grundläggande behoven, och att se till personens helhetsbehov på ett helt annat sätt så att det blir medmänsklighet i bedömningarna.

Ministern nämner LSS-utredningen. Vi har varit kritiska till många av förslagen i den. Men ett förslag som vi tycker är bra och som vi själva driver är att låta staten vara ensam huvudman för assistansen. Då skulle 20-timmarsgränsen per vecka för grundläggande behov bli överflödig. Då skulle det inte behöva bedömas vad som ska vara kommunens eller statens ansvar.

Jag vill avsluta debatten med att säga att jag har otroligt svårt att förstå och acceptera att en person med funktionsnedsättning inte skulle ha samma rätt som jag att känna sig fräsch och sköta sin personliga hygien på ett bra sätt. Det är skamligt.

Anf. 38 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag brukar säga till Pia Steensland att jag uppskattar det som jag inte riktigt tycker är debatt utan snarare dialog, men i en mer publik form här i talarstolarna. Det gör jag verkligen. Pia Steensland är konstruktiv och vill verkligen bidra. Jag lovar att jag också vill det. Vi måste hitta sätt att komma framåt.

Jag tror inte på det här med att staten skulle ha ansvaret i stället för kommunerna. Om bedömningarna kvarstår skulle det nämligen inte underlätta särskilt mycket. Men jag håller med när det gäller själva uppdelningen på 20 timmar. Det är en av de saker som utredningen adresserade. Därför är det tråkigt att vi har landat i att utredningen ska förpassas till papperskorgen, bara för att vi inte gillar hela utredningen. Då sitter vi med precis det här problemet. Åren går, och vi saknar underlag för att kunna förändra lagen.

När man själv tycker att man har rätt och att lagen är felaktigt konstruerad tänker man att det borde vara enkelt och att vi väl bara skulle kunna komma överens. Men det finns en ordning i Sverige för hur lagar ska ändras. Det tar tid. I utredningen skulle det dock kunna finnas underlag för att göra i alla fall en del saker.

Det är också en hel del på gång. Det handlar om egenvård, tillsyn och det avsmalnade föräldraansvaret. Det har jag stora förhoppningar om.

Som svar på Pia Steenslands fråga om det sker något utöver det som redan är överenskommet mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna i januariöverenskommelsen kan jag säga att diskussionerna och dialogen såklart fortsätter. Men jag vill understryka att en omfattande och stor utredning gjordes. Det tog årtal. Det skulle bli svårt att snabbt göra om den. Men jag kan garantera att vi gör precis allt som är möjligt inom de ramar som finns för riksdag och regering.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmälades och bordlades:

Skrivelse

2019/20:170 Riksrevisionens rapport om statliga åtgärder för fler miljöbilar

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelse skulle förlängas till och med *onsdagen den 16 september*.

Finansutskottets betänkande

2019/20:FiU60 Extra ändringsbudget för 2020 – Stöd till hälso- och sjukvården, utbildningsinsatser och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

Följande interpellation hade framställts:

den 1 juni

2019/20:411 Bidrag som delas ut av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

av Jonas Andersson i Linköping (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 1 juni

2019/20:1451 Mediecen sur genom GDPR

av Jessika Roswall (M)

till statsrådet Hans Dahlgren (S)

2019/20:1452 Sverige på EU:s risklista över flygplatser

av Anders Åkesson (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1453 Möjligheten att genomföra motionslopp under 2020 och våren 2021

av David Josefsson (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:1454 Apoteket AB och Apoteket Svanen i Lund

av Mats Persson (L)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:1455 Ansvar för prioritetsgrupp 4 vid testning för covid-19

av Camilla Waltersson Grönvall (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1456 Åtgärder vid avloppsutsläpp i Öresund

av Staffan Eklöf (SD)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2019/20:1457 Läns museerna under coronakrisen

av Aron Emilsson (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:1458 Psykisk ohälsa i spåren av corona

av Magdalena Schröder (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1459 Samråd vid nya kraftledning ar

av Mikael Larsson (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:1460 Konk urser inom turistbussnäringen

av Hans Rothenberg (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

Sammanträdet leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

EMMA PAAKKINEN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
§ 3 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ärenden för bordläggning.....	1
§ 5 Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning	2
Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU16	2
Anf. 1 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD)	2
Anf. 2 MAJ KARLSSON (V)	3
Anf. 3 PIA STEENSLAND (KD)	5
Anf. 4 KRISTINA NILSSON (S).....	7
Anf. 5 PIA STEENSLAND (KD) replik	8
Anf. 6 KRISTINA NILSSON (S) replik	9
Anf. 7 PIA STEENSLAND (KD) replik	9
Anf. 8 KRISTINA NILSSON (S) replik	10
Anf. 9 MAJ KARLSSON (V) replik	10
Anf. 10 KRISTINA NILSSON (S) replik	10
Anf. 11 MAJ KARLSSON (V) replik	11
Anf. 12 KRISTINA NILSSON (S) replik	11
Anf. 13 JOHAN HULTBERG (M)	12
Anf. 14 SOFIA NILSSON (C)	13
(Beslut skulle fattas den 3 juni.)	14
§ 6 Covid-19 och ändringar i smittskyddslagen	14
Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU19	14
(Beslut skulle fattas den 3 juni.)	14
§ 7 Vistelsekommuners ansvar för socialtjänstinsatser	14
Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU24	14
Anf. 15 KRISTINA NILSSON (S).....	14
Anf. 16 KARIN RÅGSJÖ (V).....	16
Anf. 17 LINA NORDQUIST (L)	16
Anf. 18 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	17
Anf. 19 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	18
Anf. 20 KRISTINA NILSSON (S) replik	20
Anf. 21 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik.....	20
Anf. 22 KRISTINA NILSSON (S) replik	21
Anf. 23 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik.....	21
Anf. 24 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	22
Anf. 25 SOFIA NILSSON (C)	23
Anf. 26 LINA NORDQUIST (L) replik	24
Anf. 27 SOFIA NILSSON (C) replik	24
Anf. 28 LINA NORDQUIST (L) replik	24
Anf. 29 SOFIA NILSSON (C) replik	25
(Beslut skulle fattas den 3 juni.)	25

§ 8 Genomförande av EU:s direktiv om automatiskt utbyte av upplysningar som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang	25
Skatteutskottets betänkande 2019/20:SkU14	25
Anf. 30 KARIN RÅGSJÖ (V)	25
Anf. 31 KRISTINA NILSSON (S)	26
(Beslut skulle fattas den 3 juni.)	26
§ 9 Svar på interpellation 2019/20:401 om den striktare bedömningen av grundläggande behov	26
Anf. 32 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	26
Anf. 33 PIA STEENSLAND (KD)	27
Anf. 34 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	28
Anf. 35 PIA STEENSLAND (KD)	29
Anf. 36 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	30
Anf. 37 PIA STEENSLAND (KD)	31
Anf. 38 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	32
§ 10 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	32
§ 11 Anmälan om interpellation	33
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	33
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 14.59.	34